

הַלְבוֹת מַלְוָה וְלוֹוֶה פָּרָק ז

א. הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵרוֹ, וּמִשְׁכֵּן לוֹ אֶת הַשָּׂדֶה עַד זְמַן קָצוֹב, אוֹ עַד שְׂיָבִיא לוֹ מַעוֹת וְיִסְתַּלֵּק, וְהָיָה הַמַּלְוֶה אוֹכֵל כָּל פְּרוֹתֶיהָ אֶפְלוֹ אֶכָּל כְּשַׁעוֹר חוֹבוֹ, אֵין מְסַלְקִין אוֹתוֹ בְּלֹא כָלוּם: שְׁאֵם תְּסַלֵּק אוֹתוֹ בְּלֹא מַעוֹת, הָרִי זֶה כְּמִי שֶׁהוֹצִיאוֹ מִמֶּנּוּ בְּדִינִין. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שְׁאֵם אֶכָּל יֵתֵר עַל מַעוֹתָיו, אֵין מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ. וְכֵן אֵין מַחֲשָׁבִין מִשְׁטֵר לְשְׁטֵר בְּמִשְׁכּוֹנָה.

ב. הִיתָה הַקֶּרְקַע הַמִּמְשַׁכֶּנֶת בִּידוֹ שְׁלִיתוּמִים, וְאֶכָּל שַׁעוֹר חוֹבוֹ מְסַלְקִין אוֹתוֹ בְּלֹא כָלוּם. אֶכָּל יֵתֵר עַל חוֹבוֹ אֵין מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ הֵיתֵר, וּמַחֲשָׁבִין לוֹ מִשְׁטֵר לְשְׁטֵר.

ג. כִּיצַד מַחֲשָׁבִין מִשְׁטֵר לְשְׁטֵר: הָרִי שֶׁהִיתָה שָׂדֶה זֶה מִמְשַׁכֶּנֶת לוֹ בְּמֵאָה דִּינָרִין, וְשָׂדֶה אַחֶרֶת מִמְשַׁכֶּנֶת לוֹ בְּשְׁטֵר אַחֵר בְּמֵאָה דִּינָרִין, וְשְׁתֵּי הַשָּׂדוֹת לְאָדָם אֶחָד, וְאֶכָּל מִפְּרוֹת הַשָּׂדֶה הָאֶחָת בְּחֻמְשִׁים וּמִפְּרוֹת הַשְּׂנִיָּה בְּמֵאָה וְחֻמְשִׁים אוֹמְרִים לוֹ הָרִי אֶכְלֶת מִן הַפְּרוֹת בְּמֵאֲתַים וְאֵין לָךְ כָלוּם, וְכֹאֲלוֹ שְׁנֵי הַשְּׁטֵרוֹת שְׁטֵר אֶחָד וּמִשְׁכּוֹנָה אֶחָת.

ד. מְקוֹם שֶׁנִּהְגוּ לְסַלֵּק הַמַּלְוֶה, כָּל זְמַן שְׂיָבִיא לוֹ מַעוֹת הָרִי זֶה כְּמִי שֶׁפָּרַשׁ, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְפָרֵשׁ דְּבַר זֶה. וְכֵן מְקוֹם שֶׁנִּהְגוּ שְׁלֹא יִסְתַּלֵּק הַמַּלְוֶה, עַד סוֹף זְמַן הַמִּשְׁכּוֹנָה הָרִי זֶה כְּמִי שֶׁפָּרַשׁ; וְכָל הַמִּמְשַׁכֵּן סֶתֶם, אֵינוֹ יָכוֹל לְסַלֵּקוֹ עַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ.

ה. מְקוֹם שֶׁדִּרְכָּן לְסַלֵּק הַמַּלְוֶה, כָּל זְמַן שִׁירְצָה הַלוֹוֶה, וְהִתְנָה עִמּוֹ הַמַּלְוֶה, שְׁלֹא יִסְתַּלֵּק עַד סוֹף זְמַן הַמִּשְׁכּוֹנָה הָרִי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְסַלֵּקוֹ. הִיָּה הַמִּנְהֵג שְׁאֵין הַמַּלְוֶה מְסַתַּלֵּק, עַד סוֹף זְמַנוֹ, וְקִבַּל הַמַּלְוֶה עָלָיו שִׁיסְתַּלֵּק, בְּכָל עֵת שְׂיָבִיא לוֹ מַעוֹתָיו הָרִי זֶה צָרִיךְ לִקְנוֹת מִידוֹ עַל כֶּךָ.

ו. הַמִּשְׁכּוֹנָה בְּמְקוֹם שֶׁמִּנְהֵגָם לְסַלֵּק הַמַּלְוֶה, בְּכָל עֵת שְׂיָבִיא לוֹ מַעוֹתָיו אֵין בְּעַל חוֹב שֶׁלַּמַּלְוֶה גוֹבָה מִמֶּנָּה כְּדָרְךְ שְׁגוֹבָה מִן הַקֶּרְקַע, וְאֵין הַבְּכוֹר נוֹטֵל בָּהּ פִּי שְׁנַיִם, וְשִׁבְעִיעִית מִשְׁמַטָּתָה. וְכִשְׁמַסְלֵק אוֹתוֹ, אֵינוֹ נוֹטֵל אֶפְלוֹ פְּרוֹת שְׁבָשְׁלוֹ וְנִפְלוֹ לְאַרְץ; וְאִם הִגְבִּיָּה אוֹתָן קֹדֶם שִׁיסְלֵקוֹ, קָנָה אוֹתָן. וּמְקוֹם שְׁאֵינוֹ יָכוֹל לְסַלֵּקוֹ, עַד סוֹף זְמַנוֹ בְּעַל חוֹב גוֹבָה מִמֶּנָּה, וְהַבְּכוֹר נוֹטֵל בָּהּ פִּי שְׁנַיִם, וְאֵין הַשְּׁבִיעִית מִשְׁמַטָּתָה.

ז. אֵף עַל פִּי שֶׁמִּשְׁכּוֹנָה זֶה אֲסוּרָה הִיא, וְאַבְק רַבִּית כְּמוֹ שֶׁבִּארְנוּ אֶפְשָׁר שִׁיְהִיָּה מִנְהֵג זֶה בְּטַעוֹת, אוֹ לְגוֹיִים, אוֹ דֶּרֶךְ כָּל מִי שֶׁחוֹטֵא וּמִשְׁכֵּן בְּאוֹתָהּ הַמְּדִינָה: הוֹאִיל וְאַבְק רַבִּית הִיא, הוֹלְכִין אַחֵר הַמִּנְהֵג. וַיֵּשׁ מִי שֶׁהוֹרָה שְׁזֵאת הַמִּשְׁכּוֹנָה בְּנִכּוּי.

ח. גוֹי שֶׁמִּשְׁכֵּן חֲצֵרוֹ לְיִשְׂרָאֵל, וְחֲזֹר הַגּוֹי וּמִכָּרָה לְיִשְׂרָאֵל אַחֵר אֵין הַמִּמְשַׁכֵּן חַיֵּב לְהַעֲלוֹת שְׁכָר לְיִשְׂרָאֵל מֵעַת שֶׁקָּנָה הַיִּשְׂרָאֵלִי, אֲלֹא דֶרֶךְ בַּחֲצֵר בְּלֹא שְׁכָר עַד שִׁיַּחֲזִיר לוֹ הַגּוֹי אֶת הַמַּעוֹת שִׁישׁ לוֹ עַל חֲצֵר זֶה: שֶׁהָרִי הִיא בְּרִשּׁוֹת הַמִּמְשַׁכֵּן בְּדִינֵיהֶם, עַד שִׁיתֵּן לוֹ מַעוֹתָיו וְיִסְתַּלֵּק.

ט. הַמִּמְשַׁכֵּן בֵּית אוֹ שָׂדֶה בְּיַד חֲבֵרוֹ, וְהָיָה בְּעַל הַקֶּרְקַע הוּא הָאוֹכֵל פְּרוֹתֶיהָ, וְאָמַר לוֹ הַמַּלְוֶה לְכֶשֶׁתְּמַכֵּר קֶרְקַע זֶה, לֹא תִמְכְּרֶנָּה אֲלֹא לִי בְּדָמִים אֲלוֹ הָרִי זֶה אֲסוּר; וְאִם אָמַר לוֹ תִמְכְּרֶנָּה לִי בְּשׁוּיָהּ, וְעַל מְנַת כֶּךָ אֲנִי מַלְוֶה אוֹתָךְ הָרִי זֶה מִתֵּר.

י. מִתֵּר לְהִרְבוֹת בְּשִׁכָּר הַקֶּרְקַעוֹת. כִּיצַד: הַשְּׁכִיר לוֹ אֶת הַחֲצֵר,

וְאָמַר לוֹ אִם מַעֲכָשׁוּ אֶתָּה נוֹתֵן לִי, הֲרִי הִיא לָךְ בַּעֲשֹׁר סְלָעִים
בְּכָל שָׁנָה, וְאִם תִּתֵּן שָׂכָר חֹדֶשׁ חֹדֶשׁ, הֲרִי הִיא בְּסָלַע בְּכָל חֹדֶשׁ
הֲרִי זֶה מִתֵּר.

י. הַמִּשְׁכִּיר שָׂדֶה לַחֲבֵרוֹ בַּעֲשֶׁרֶת כּוֹרִים לְשָׁנָה, וְאָמַר לוֹ תֵּן
לִי מֵאֲתִים זֶזוּ שְׂאֲפָרָנִס בִּהֵן אֶת הַשָּׂדֶה, וְאֲנִי אֶתֵּן לָךְ שְׁנִים
עֶשֶׂר כּוֹר בְּכָל שָׁנָה הֲרִי זֶה מִתֵּר: מִפְּנֵי שָׂאֵם יִפְרָנִס אֶת הַשָּׂדֶה
בְּדִינָרִין אֵלּוּ, יִהְיֶה שְׂכָרָה יוֹתֵר.

יב. וְכֵן אִם הַמִּשְׁכִּיר לוֹ חֲנוּת אוֹ סְפִינָה בַּעֲשֶׁרֶת דִּינָרִין לְשָׁנָה,
וְאָמַר לוֹ תֵּן לִי מֵאֲתִים זֶזוּ שְׂאֲבָנָה בִּהֵן חֲנוּת זֶזוּ וְאַצִּירָנָה
וְאַכִּירָנָה, אוֹ אֶתֵּקֵן בִּהֵן סְפִינָה זֶזוּ וְכָלִי תִשְׁמִישֶׁיהָ, וְאֲנִי אֶעֱלֶה
לָךְ שְׁנִים עֶשֶׂר דִּינָר בְּכָל שָׁנָה הֲרִי זֶה מִתֵּר. אָבֵל אִם אָמַר לוֹ תֵּן
לִי מֵאֲתִים זֶזוּ כְּדִי לְהַתְעַסֵּק בִּהֵן בְּחֲנוּת, אוֹ אוּצִיָּאֵם בְּסַחֲוֶרָה
שְׁלִסְפִינָה, אוֹ אֲשַׁכֵּר בִּהֵן מִלְּחִים, וְאֲנִי אֶעֱלֶה לָךְ בְּשָׂכָר הֲרִי זֶה
אֲסוּר.

יג. אֲסוּר לְהַרְבּוֹת בְּשָׂכָר הָאָדָם. כִּי־צַד לֹא יֹאמַר לוֹ עֲשֵׂה עִמִּי
הַיּוֹם מְלָאכָה זֶזוּ, שְׁהִיא שׁוּוֹה כֶּסֶף, וְאֲנִי אֶעֱשֶׂה עִמָּךְ בְּשָׁבוּעַ
אַחֵר, מְלָאכָה שְׁהִיא שׁוּוֹה שְׁתֵּים.

יד. וּמִתֵּר לָאָדָם לֹאמַר לַחֲבֵרוֹ נִפְשׁ עִמִּי וְאַנְכֵשׁ עִמָּךְ, עֲדֵר עִמִּי
וְאַעֲדֵר עִמָּךְ; אָבֵל לֹא יֹאמַר לוֹ נִפְשׁ עִמִּי וְאַעֲדֵר עִמָּךְ, עֲדֵר
עִמִּי וְאַנְכֵשׁ עִמָּךְ. כָּל יָמֵי גָרִיד אֶחָד, וְכָל יָמֵי רִבִּיעָה אֶחָד. לֹא
יֹאמַר לוֹ חֲרַשׁ עִמִּי בְּגָרִיד, וְאֲנִי אֶחֱרַשׁ עִמָּךְ בְּרִבִּיעָה, שְׁהִרִי
טָרַח הַחֲרִישָׁה בִּימּוֹת הַגָּשָׁמִים יִתֵּר. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

טו. הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל בִּימֵי הַחֶרֶף לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בִּימֵי הַקָּר
בְּדִינָר בְּכָל יוֹם, וְנָתַן לוֹ הַשָּׂכָר, וְהִרִי שָׂכָרוֹ שׁוּוֹה בִּימֵי הַחֶרֶף,
סְלַע בְּכָל יוֹם הֲרִי זֶה אֲסוּר, מִפְּנֵי שְׁנִרְאָה כְּמִלּוֹה אוֹתוֹ הַיּוֹם
כְּדִי שְׁיִזִּיל לוֹ בְּשָׂכָרוֹ. אָבֵל אִם אָמַר לוֹ עֲשֵׂה עִמִּי מֵהַיּוֹם עַד זְמַן
פְּלוּנִי בְּדִינָר בְּכָל יוֹם אֶף עַל פִּי שְׁשׁוּוֹה שָׂכָרוֹ סְלַע בְּכָל יוֹם,
הֲרִי זֶה מִתֵּר: הוּאִיל וְהוּא מִתְחִיל לַעֲשׂוֹת מַעֲתָה, אֵינּוּ נִרְאָה
כְּנוּטֵל שָׂכָר מֵעוֹתָיו שְׁהַקָּדִים וְנָתַן לוֹ בְּשָׂכָרוֹ.

הַלְבוֹת מִלּוֹה וְלוֹוֶה פָּרַק ח

א. אֲסוּר לְהַרְבּוֹת עַל הַמָּכָר. כִּי־צַד: הַמּוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ קָרְקַע אוֹ
עֲבָדִים אוֹ מִטְלָטְלִין, וְאָמַר לוֹ אִם מַעֲכָשׁוּ תִתֵּן לִי הַדָּמִים,
הֲרִי הֵן שְׁלָךְ בְּמֵאָה, וְאִם עַד זְמַן פְּלוּנִי, הֲרִי הֵם שְׁלָךְ בְּמֵאָה
וְעֶשְׂרִים הֲרִי זֶה אָבֵק רַבִּית: שְׁזֶה דּוּמָה כְּמִי שְׁנוּטֵל עֶשְׂרִים
בְּשָׁבִיל שְׁנָתָן לוֹ מֵאָה, לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ עַד זְמַן פְּלוּנִי. וְכִשְׁתִּבְעֵנוּ
בְּדִין, אֵינּוּ חַיִּב לִתֵּן לוֹ אֵלָּא מֵה שְׁהִיָּה שׁוּוֹה בְּשַׁעַת הַמָּכָר; אוֹ
יַחֲזִיר מִמָּכָרוֹ מִידּוֹ, אִם הָיָה קִיָּם.

ב. וְכֵן אִם מָכַר לוֹ מִטְלָטְלִין עַד זְמַן פְּלוּנִי בְּמֵאָה, וְהָיוּ שְׁוִיין
בְּשׁוּק לְמִי שְׁקוֹנָה בְּמַעוֹתָיו מִיָּד תִּשְׁעִים הֲרִי זֶה אֲסוּר, וְאֵינּוּ
נוֹתֵן לוֹ אֵלָּא תִשְׁעִים; אוֹ מַחֲזִיר מִידּוֹ סַחֲוֶרָתוֹ, אִם הָיְתָה קִיָּמָה.

ג. הַלּוֹקֵחַ מִחֲבֵרוֹ חֶפֶץ בְּשׁוּיָהּ, עַל מְנַת שְׁתֵּתָן לוֹ מִכָּאן וְעַד
שְׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ הֲרִי זֶה רִשְׁאִי לֹאמַר לוֹ תֵּן לִי מִיָּד בְּפָחוּת, וְאֵינּוּ
חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם רַבִּית.

ד. חֲבִית שְׁלִיין שְׁהִיא שׁוּוּה עֵתָה דִּינָר, וּמִכְרָה לּוּ בִשְׁתִּים עַד הַקֵּיץ, עַל מְנָת שְׁאֵם תֹּארַע בָּהּ תִּקְלָה, הָרִי הִיא בְּרִשׁוֹת הַמוֹכֵר עַד שְׁיִמְכְרָנָה הַלּוֹקֵחַ הָרִי זֶה מִתֵּר: שְׁאֵם אֲבָדָה אוֹ נִשְׁבְּרָה, אֵינּוּ מְשַׁלֵּם כָּלוּם; וְאִם לֹא מִצָּא לְמִכְרָה וּלְהַרְוִיחַ בָּהּ, הָיָה לּוּ לְהַחְזִירָה לְבַעֲלֶיהָ.

ה. וְכֵן אִם מִכְרָה לּוּ בִשְׁתִּים, וְאָמַר לּוּ הֵיתֵר עַל הַשְּׁתִּים יִהְיֶה שְׂכָרָךְ בְּשִׁבִּיל שְׁאֵתָה מְטַפֵּל לְמִכְרָה, וְאִם לֹא תִמְצָא לְמִכֹּר אוֹתָהּ כְּמוֹ שֶׁתִּרְצֶה, הַחְזִירָה לִי הָרִי זֶה מִתֵּר: אִף עַל פִּי שְׁאֵם אֲבָדָה אוֹ נִגְנְבָה אוֹ הִחְמִיצָה, תִּהְיֶה בְּרִשׁוֹת הַלּוֹקֵחַ.

ו. הָיוּ לּוּ פְרוֹת שְׁאֵם יִרְצֶה לְמִכְרָן בְּשׁוּק וְלִקַּח דְּמִיָּהּן מִיָּד, מוֹכְרָן בַּעֲשָׂרָה, וְאִם תִּבְעֵ אוֹתָן הַלּוֹקֵחַ לְקִנוֹתָן, וְיִתֵּן הַמְּעוֹת מִיָּד יִקְנֶה אוֹתָן בְּשָׁנִים עֶשֶׂר הָרִי זֶה מִתֵּר לְמִכְרָן בְּשָׁנִים עֶשֶׂר, עַד שָׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ: שְׁאֵפְלוּ הַבִּיא זֶה מְעוֹתָיו עֵתָה, בְּשָׁנִים עֶשֶׂר הָיָה קוֹנֶה אוֹתָן. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזֶה.

ז. אֲסוּר לְקִנּוֹת פְּרִי הַפְּרִדָּס, קֶדֶם שְׁיִגְמַר וְיִתְבַּשֵּׁל: מִפְּנֵי שֶׁזֶה שְׁמוּכָר בְּזוּל עֵתָה בַּעֲשָׂר, הוּא פְּרִי שְׁשׁוּוּה עֲשָׂרִים כְּשִׁיגְמַר; נִמְצָאת הַתּוֹסֶפֶת, מִפְּנֵי הַהִקְפָּה. אֲבָל אִם קָנָה עֶגֶל בְּזוּל, וְיִהְיֶה אֲצֵל הַבְּעָלִים עַד שְׁיִגְדִּיל הָרִי זֶה מִתֵּר: שְׁהָרִי אִם מֵת אוֹ כָּחַשׁ, בְּרִשׁוֹת הַלּוֹקֵחַ הוּא; וְהַמִּיתָה דָּבָר מִצּוֹי תָּמִיד.

ח. הַנּוֹתֵן מְעוֹת לְבַעַל הַכֶּרֶם עַל הַשְּׂרִיגִים וְעַל הַזְּמוּרוֹת, וְכִשְׁיִכְּרוּ שׁוּוִין בִּיקָר, וְהֵן קוֹנִין אוֹתָן בְּזוּל, עַד שְׁיִיכְּשׁוּ וְיִכְּרוּ הָרִי זֶה צָרִיךְ לְהַפֵּךְ בָּהֶן כְּשֶׁהֵם מַחְבְּרִים, שֶׁנִּמְצָא כְּקוֹנֶה אֵילָן לְזְמוּרוֹתָיו. וְאִם לֹא הִפֵּךְ, נִמְצָאוּ הַמְּעוֹת הַלּוֹאָה, וְהֵן לּוֹקְחִין בְּזוּל, מִפְּנֵי הַהִקְפָּה; וְאֲסוּר.

ט. שׁוּמְרֵי הַשְּׂדוֹת שְׁנוֹתֵנִין לָהֶם חֲטִים בְּשְׂכָרָן בְּזוּל מִן הַגֶּרֶן כְּשִׁיבּוֹאוּ לַגֶּרֶן, צָרִיכִין לְהַתְּעֵסֵק עִמָּהֶן בְּמִלְאכָה בַּגֶּרֶן, כְּדִי שְׁיִהְיוּ הַחֲטִים הָאֵלוּ שְׁנֻטְלוּ, בְּסוֹף זְמַן הַשְּׂכִירוֹת. וְאִם לֹא עָשׂוּ כֵן, נִמְצָאת הַשְּׂכִירוֹת אֲצֵל הַבְּעָלִים כְּמִלּוּה; וְזֶה שְׁלָקְחוּ בְּזוּל, מִפְּנֵי שֶׁאַחֲרוֹ שְׂכָרָן עַד הַגֶּרֶן.

י. אֲרִיסִין שְׁהִיוּ בַּעֲלֵי הַשְּׂדוֹת מְסַלְקִין אוֹתָן מִן הַשְּׂדֵה בְּנִיסָן, וְנוֹתֵנִין לָהֶם הָאֲרִיסִין בְּכָל זֶרַע חֹמֶר אַרְבַּע סָאִין, וְהַנִּיחַ זֶה אֲרִיסִין בְּתוֹךְ שְׂדֵהוּ עַד אֵיר, וְנִטֵּל מֵהֶן שֵׁשׁ סָאִין הָרִי זֶה מִתֵּר, וְאֵין כָּאֵין שֵׁם רַבִּית.

יא. הַלּוֹקֵחַ חֲטִים אַרְבַּע סָאִין בְּסֻלַּע וְכֵן הַשְּׂעַר, וְנָתַן לּוּ אֶת הַמְּעוֹת, וְכִשְׁבָּא לְגִבּוֹת אֶת הַחֲטִים לְאַחַר זְמַן, הוֹסִיף לּוּ בְּמִדָּה וְנָתַן לּוּ יֵתֵר הָרִי זֶה מִתֵּר: שְׁהָרִי בְּרִצּוֹנוֹ הוֹסִיף לּוּ; וְאֵלּוּ רָצָה לֹא הוֹסִיף, שְׁהָרִי לֹא הָיָה שֵׁם תְּנָאִי.

יב. מִתֵּר לְאָדָם לִתֵּן דְּמֵי חֲבִית שְׁלִיין לְחִבְרוֹ, וְלֹאִמַר לּוּ אִם הִחְמִיצָה מִכָּאן עַד יוֹם פְּלוּנִי, הָרִי הִיא בְּרִשׁוֹתָךְ, אֲבָל אִם הוֹזְלָה אוֹ הוֹקִירָה, הָרִי הִיא שְׁלִי: שְׁכִיּוֹן שְׁקִבֵּל עָלָיו הַזּוּל, הָרִי זֶה קָרוֹב לְשָׂכָר וְלַהֲפָסֵד. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזֶה.

יג. וְכֵן מִתֵּר לְאָדָם לְקִנּוֹת מַחְבְּרוֹ בְּתִשְׂרֵי מָאָה כְּדִין שְׁלִיין בְּדִינָר, וְאֵינּוּ נוֹטֵלֵן עַד טֵבֶת; וְכִשְׁנוֹטֵלֵן, בּוֹדֵק וּמַחְזִיר הַחֲמִץ וְלּוֹקֵחַ חֲמִץ הַטּוֹב: שְׁלֹא קָנָה מִמֶּנּוּ אֶלֶּא יֵין, וְאֵלּוּ שֶׁהִחְמִיצוּ מִתְחִלָּה הָיוּ רְאוּיִין לְהַחְמִיץ, אֲבָל לֹא יוֹדַע הַדָּבָר, עַד אַחֵר זְמַן.

יד. מְקוֹם שֶׁנִּהְגּוּ לְשָׂכָר הַסְּפִינָה, וְלִטֵּל שְׂכָרָה, וְאִם נִשְׁבְּרָה,

שָׁמִין לוֹ מִה שִׁפְחָתָהּ וּמִשְׁלֵם יֵתֵר עַל הַשָּׂכָר הָרִי זֶה מִתֵּר. וְכֵן מִתֵּר לְהַשְׁכִּיר סִיר שְׁלֹנְחָשֶׁת וְכִיּוּצָא בּוֹ, וְנוֹטֵל הַשָּׂכָר וּדְמֵי מִה שִׁפְחַת מִמֶּשְׁקָלוֹ. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

טו. אֵין מְקַבְּלִין צֶאֱן בְּרוֹזֵל מִיִּשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא אֶבֶק רַבִּית. וְכִיצַד הֵן צֶאֱן בְּרוֹזֵל: הָרִי שֶׁהִיָּה לוֹ מֵאָה צֶאֱן, וְקִבְּלָם מִמֶּנּוּ לְהַטְפִּיל בָּהֶן, וַיְהִיו הַיּוֹלְדוֹת וְהַגָּזָה וְהַחֲלָב לְאַמְצֵעַ לְשִׁלִּישׁ אוֹ לְרַבִּיעַ, עַד שָׁנָה אוֹ עַד שְׁנָתַיִם כִּמוֹ שֶׁהִתְנוּ בִּינֵיהֶם, וְאִם מִתּוֹ הֵצֵאן, הָרִי הַמְּקַבֵּל מִשְׁלֵם דְּמִיָּהם הָרִי זֶה אֲסוּר, שֶׁהָרִי בַּעַל הֵצֵאן קָרוֹב לְשָׂכָר וְרוּחוֹק לְהַפְסֹד.

טז. לְפִיכָךְ אִם קִבֵּל עָלָיו בַּעַל הֵצֵאן שְׂאֵם הַיּוֹקָרוֹ אוֹ הַזָּלוּ, הָרִי הֵן בְּרִשּׁוֹתוֹ, אוֹ אִם נִטְרָפוֹ, הָרִי הֵן בְּרִשּׁוֹתוֹ הָרִי זֶה מִתֵּר. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

יז. הַשֵּׁם פָּרָה מִחֲבֵירוֹ, וְאָמַר לוֹ, אִם מִתָּה, הָרִי הִיא עָלַי בְּשָׁלוּשִׁים דִּינָרִים, וְאֲנִי אֶעֱלֶה לָךְ, סֹלַע בְּכָל חֹדֶשׁ מִתֵּר, לְפִי שְׂלָא עֲשָׂאָה דְּמִים אֵלָא לְאַחַר מִיתָהּ.

יח. מִשְׁכָּרֵת אִשָּׁה לְחִבְרָתָהּ תִּרְנַגְלַת לִישָׁב עַל הַפִּיצִים בְּשָׁנִי אֲפֻרוּחִים בְּשָׁנָה, וְאֵין כָּאֵן חֲשֵׁשׁ רַבִּית.

יט. מִי שֶׁהִיָּה נוֹשָׂה בַּחֲבֵירוֹ אַרְבָּעָה דִּינָרִים שְׁלֹרֶבִית, וְנָתַן לוֹ בָּהֶן חֶפֶץ שְׁשׁוּוֹה חֲמִשָּׁה כֶּשֶׁמוּצִיאִין מִמֶּנּוּ, מוּצִיאִין מִמֶּנּוּ חֲמִשָּׁה, הוֹאִיל וּבִתּוֹרֶת רַבִּית, בָּא לִידּוֹ. וְכֵן אִם נָתַן לוֹ בָּהֶן כֶּסּוֹת אוֹ כְּלִי, מוּצִיאִין מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ הַכְּלִי עֲצָמוֹ וְאוֹתָהּ הַכֶּסּוֹת עֲצָמָהּ.

כ. הַשְׁכִּיר לוֹ בָּהֶן מְקוֹם שְׁשׁוּוֹה שָׂכָרוֹ שְׁלוֹשָׁה דִּינָרִין כֶּשֶׁמוּצִיאִין מִמֶּנּוּ, מוּצִיאִין מִמֶּנּוּ אַרְבָּעָה, שֶׁהָרִי בְּאַרְבָּעָה שָׂכָר מִמֶּנּוּ מְקוֹם זֶה, וְהָרִי קִבֵּל עָלָיו.

הַלְבוֹת מַלּוּה וְלוֹוֶה פָּרָק ט

א. אֵין פּוֹסְקִין עַל הַפְּרוֹת, עַד שִׁיּוּצָא הַשְּׁעָר; יֵצֵא הַשְּׁעָר, פּוֹסְקִין אָף עַל פִּי שְׂאִין לָזָה, יֵשׁ לָזָה. כִּיצַד: הִיָּה הַשְּׁעָר לַחֲטִים קְבוּעַ בְּשׁוּק אַרְבַּע סָאִין בְּסֹלַע הָרִי זֶה פּוֹסֵק עָמּוֹ עַל מֵאָה סָאִין, וְנוֹתֵן לוֹ חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים סֶלְעִים. וְאִם יִתֵּן לוֹ מֵאָה סָאָה שְׁלַחֲטִים אַחֵר זָמָן, בָּעֵת שֶׁיְהִיו הַחֲטִים סָאָה בְּסֹלַע אֵין בְּזֶה רַבִּית כָּלָל, אָף עַל פִּי שְׂלָא הִיָּה לְמוֹכֵר חֲטִים כָּלָל בָּעֵת שִׁפְסָק.

ב. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשָׁלָא הִיָּה לוֹ כָּלוּם מֵאוֹתוֹ הַמִּין שִׁפְסָק עָלָיו. אֲבָל אִם הִיָּה לְמוֹכֵר מֵאוֹתוֹ הַמִּין כָּלוּם אָף עַל פִּי שְׁעָדִין לֹא נִגְמָרָה מְלֹאכְתּוֹ הָרִי זֶה מִתֵּר לְפִסֵּק עָלָיו, אָף עַל פִּי שְׁעָדִין לֹא יֵצֵא הַשְּׁעָר.

ג. כִּיצַד: הִיָּה הוּא תַּחֲלָה לְקוֹצְרִים הָרִי זֶה פּוֹסֵק עַל הַחֲטִים, אָף עַל פִּי שְׁעָדִין הֵן גְּדִישׁ; וּפּוֹסֵק עַל הַיִּין, מְשִׁיבְצוֹר הָעֲנָבִים וַיִּתְּנֵם בְּעֶבִיט; וְעַל הַשֶּׁמֶן, מְשַׁנֵּתֵן הַיִּיתִים בְּמַעֲטָן; וְעַל הַסִּיד, מְשִׁישְׁקָעֵנוּ בְּכַבֶּשֶׁן. וְכֵן פּוֹסֵק עַל כְּלִי חֶרֶס, מְשִׁיעֵשָׂה הַיּוֹצֵר הַבִּיצִים שְׁלָהֶן. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהִיָּה עֶפְרִין לְבָן. אֲבָל עֶפְר שְׁחוֹר פּוֹסֵק עַל כָּלִים הַנֶּעֱשִׂין מִמֶּנּוּ, אָף עַל פִּי שְׂלָא נִעֲשֹׂו: מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְצוּי לְכָל; וְאָף עַל פִּי שְׂאִין לָזָה, יֵשׁ לָזָה.

וכן פוסק על הזבל כל ימות השנה, אף על פי שאין לו זבל, מפני שהוא מצוי תמיד.

ד. כל דבר שהוא מחסר מלאכה אחת או שתיים, פוסק עמו עליו. היה מחסר שלוש מלאכות אינו פוסק עליו, אלא אם כן יצא השער: שפיון שהוא מחסר שלוש מלאכות הרי זה כמי שאין לו מאותו המין כלום, וכאלו לא בא לעולם עדיו.

ה. פיצד: גדיש שהיה מחסר הנחה בשמש שייבש, ודישה, וזריה אינו פוסק עליו, עד שיצא השער: שפיון שהוא מחסר שלוש מלאכות הרי זה כמי שאין לו מאותו המין כלום, וכאלו אינו. היה יבש, ואינו מחסר אלא דישה וזריה פוסק עליו.

ו. ביצים שליוצר שהיו מחסרין לפיפה, ויבוש, והולכה לכבשן, ושרפה, והוצאה אינו פוסק עליהן. היו יבשין, ואינן מחסרין אלא הולכה לכבשן ושרפה פוסק עליהן: והוא שיהיה דרך הלוקח, להוציא אותן מן הכבשן; אבל אם היה המוכר הוא שמוציא הרי אלו מחסרין שלוש, ואינו פוסק עליהן עד שיצא השער. וכן כל פיוצא בזה.

ז. ההולך לחלב את עזיו, ולגזז את רחליו, ולרדות את כורתו, ומצאו חברו ואמר לו, מה שעזי חולבות מכור לך, מה שרחלי גוזזות מכור לך, מה שפורתי רודה מכור לך הרי זה מתר. אבל אם אמר לו, מה שעזי חולבות כך וכך מכור לך בכך וכך, מה שרחלי גוזזות כך וכך מכור לך בכך וכך, מה שפורתי רודה כך וכך מכור לך בכך וכך אסור, אלא אם כן פסק עמו כשער שבשוק. וכן כל פיוצא בזה.

ח. אין פוסקין על שער שלעירות, מפני שאין השער קבוע, אלא על שער המדינה. היו החטים החדשות במדינה ארבע סאין בסלע, וישנות שלוש בסלע אין פוסקין, עד שיצא השער לחדש ולישן.

ט. היו חטים שללקוטות ארבע סאין בסלע, ושלבעל הבית שלוש פוסק ללקוטות כשער לקוטות; ולא יפסק לבעל הבית, עד שיקבע השער לבעל הבית.

י. פיון שנקבע השער, מתר לו לפסק על שער הגבוה. פיצד: היו החטים נמכרות ארבע סאין בסלע, ופסק עמו שיתן לו החטים כשער הזול אם עמדו אחרי כן עשר סאין בסלע, נותן לו עשר סאין; עמדו שלוש סאין בסלע נותן לו ארבע סאין כשער שהיה בשוק, שהרי פסק עמו כשער הגבוה.

יא. נתן לו המעות סתם, ולא פסק עמו כשער הגבוה, והוזלו נותן לו כשער שהיו שווין כשנתן לו המעות; ומי שחזר בו, מקבל מי שפרע.

יב. במה דברים אמורים, בפוסק על דעת עצמו. אבל אם היה שליח לאחרים, בין המוכר בין הלוקח אינו נוטל אלא כשער הזול, או מחזיר את הדמים, ואינו מקבל מי שפרע כשליח: שהרי המשלח אומר לו, לתקן שלחתיך ולא לעות, כמו שבארנו.

יג. היו החטים נמכרות ארבע סאין בסלע, ונטל את הדמים שיתן לו חמש בסלע אם יש לו חטים, מתר. היו לו חטים חוב אצל אחרים, ונטל המעות עד שנגבה חטיו ויתן לו אסור:

שְׁהָרִי הֵן מַחֲסֵרִין גְּבִיָּה, וּכְאֵלּוּ אֵינָם ; וְהָרִי זֶה כְּקוֹבֵעַ לוֹ זְמַן,
וְהוֹזִיל לוֹ מִפְּנֵי שְׂמִיכָפוֹ.

יֵד. הָיוּ הַחֲטִיטִים בְּמַדִּינָה אַרְבַּע סָאִין בְּסֻלַּע, וּבַכְּפָרִים שֵׁשׁ בְּסֻלַּע
הָרִי זֶה מִתֵּר לְתֵן סֻלַּע לְתֵגֶר, כִּדִּי שְׂיִכְיָא לוֹ שֵׁשׁ סָאִין מִן הַכְּפָר:
וְהוּא, שְׂיִהִיו בְּרִשּׁוֹת הַלּוֹקָח אִם אֲבָדוֹ בַּדֶּרֶךְ אוֹ נִגְנְבוּ, אֲבָדוֹ לוֹ.
וְאָדָם חָשׁוּב, אֲסוּר לַעֲשׂוֹת זֶה. וּבְמִינֵי סְחוּרָה אֲסוּר לְכָל אָדָם,
לְפִי שֶׁאֵין מִינֵי סְחוּרָה מְצוּיִין תָּמִיד בַּפְּרוֹת.

טו. הַחֲמֻרִין שְׁנִכְנָסוּ לָעִיר, וְהָרִי הַחֲטִיטִים אַרְבַּע סָאִין בְּסֻלַּע,
הוֹזִילוּ וּמָכְרוּ לְמַכְרֵיהֶן אוֹ לְסַפְסָרֵיהֶן חֲמֵשׁ בְּסֻלַּע בְּמַעוֹת
שְׁנִתְּנוּ לָהֶן תַּחֲלָה כְּשִׁיכְנָסוּ לָעִיר, עַד שִׁיפְתָּחוּ שְׂקֵיהֶן וַיִּמָּכְרוּ
לְכָל אָדָם הָרִי זֶה מִתֵּר : שֶׁאֵין אֵלּוּ מוֹכְרִין לָהֶם בְּזוֹל מִפְּנֵי שְׁנִתְּנוּ
הַמַּעוֹת עֲתָה, וְלֹא יִקְחוּ אֵלּא לְאַחַר זְמַן, אֵלּא מִפְּנֵי שְׂמוּדִיעִין
לָהֶם אֶת הַשַּׁעַר, וּמִסַּעֲדִין אוֹתָן.

טז. הַמוֹלִיךְ פְּרוֹת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם מֵצֵאוּ חֲבֵרוֹ וְאָמַר לוֹ תְּנֶנָּה לִי,
וְאֲנִי אַעֲלֶה לָךְ פְּרוֹת שְׂיֵשׁ לִי בְּאוֹתוֹ מָקוֹם אִם יֵשׁ לוֹ שֵׁם, מִתֵּר ;
וְאִם לֹא, אֲסוּר.

יז. הָיָה מוֹלִיךְ סְחוּרָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם אָמַר לוֹ תְּנֶנָּה לִי, וְאֲנִי
אַעֲלֶה לָךְ דָּמִיָּה כְּמוֹ שְׁשׂוּוּהָ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם אִם הָיְתָה בְּרִשּׁוֹת
הַמוֹכֵר עַד שֶׁתִּגִּיעַ לְשֵׁם, מִתֵּר ; וְאִם הָיְתָה בְּרִשּׁוֹת לּוֹקָח, אֲסוּר.

יח. הַנּוֹתֵן לְבַעַל הַגֶּנֶה דָּמִי עֶשֶׂר קֶשׁוּאִין אֵלּוּ, דָּמִי עֶשְׂרֶה
אַבְטִיחִים אֵלּוּ, וְהָרִי הֵן קֶטְנִים, וְהַתְּנָה עִמּוֹ שְׂיִתְּנָם לוֹ כְּשִׁיגְדִילוּ
הָרִי זֶה מִתֵּר : שְׁהָרִי הוּא מְנִיחָן, וְהֵם גְּדִלִים מְאֻלִּיָּהֶן ; וְאֵלּוּ
קֶצֶץ עֲתָה כְּשֶׁהֵן קֶטְנִים, לֹא הָיוּ בָּאִים אַחֲרֵים תַּחֲתֵיהֶן. וְכֵן כָּל
כִּיּוֹצֵא בָּזֶה, מְדַבֵּר שֶׁאֵין בּוֹ הַפֶּסֶד וְלֹא חֶסְרוֹן עַל הַמוֹכֵר.